

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Petry Weissové a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **V. T. D.**, zast. Mgr. Petrem Václavkem, advokátem, se sídlem Opletalova 25, Praha 1, proti žalovanému: **Velvyslanectví České republiky v Hanoji**, se sídlem 13 Chu Van An, Hanoj, Vietnamská socialistická republika, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 6. 2018, č. j. 9 A 21/2018 - 45,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 6. 2018, č. j. 9 A 21/2018 - 45, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalobou podanou k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) se žalobce domáhal soudní ochrany před nezákonným zásahem žalovaného, který spatřoval v tom, že mu žalovaný objektivně znemožnil splnit podmínku osobního podání žádosti o pobytové oprávnění na základě předem smlouveného termínu tím, že ze dne na den zrušil systém Visapoint, aniž by jej nahradil jiným systémem pro sjednávání termínu pro podávání žádostí o pobytová oprávnění, a dále v tom, že žalovaný uzavřel zastupitelský úřad a diskriminoval právně zastoupené žadatele. Žalobce se domáhal určení, že takový zásah byl nezákonný.

[2] Městský soud v záhlaví označeným usnesením žalobu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. jako opožděně podanou. S ohledem na žalobní tvrzení, podle něž „[d]ne 30. 10. 2017 však byla na webových stránkách zastupitelského úřadu zveřejněna informace, že systém Visapoint se ke dni 31. 10. 2017 (tedy k následujícímu dni!) ruší a nový

system bude zveřejněn až (!) dne 24. 11. 2017 a fungovat by měl od 1. 12. 2017 a po celý měsíc listopad nebude umožněno sjednání nových termínů pro podání žádostí.“ (zvýraznění učinil žalobce v žalobě - poznámka kasačního soudu) uzavřel, že se žalobce o skutečnosti, že systém Visapoint bude dočasně pozastaven, resp. zrušen a nahrazen jiným systémem, dozvěděl již dne 30. 10. 2017. Tímto dnem podle městského soudu počala běžet subjektivní lhůta k podání žaloby na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného (dále také „zásahová žaloba“). Systém Visapoint poté dočasně přestal fungovat od 1. 11. 2017 na dobu určitou, a to do 30. 11. 2017. Již první den faktické dočasné nefunkčnosti uvedeného systému, dne 1. 11. 2017, tak byl podle městského soudu žalobce srozuměn s tím, že je systém nefunkční, že tento stav potrvá až do 30. 11. 2017 a že informace o novém systému, který má fungovat od 1. 12. 2017, budou zveřejněny dne 24. 11. 2017 na webových stránkách žalovaného.

[3] Na základě uvedeného městský soud uzavřel, že o tvrzeném nezákonném zásahu se žalobce dozvěděl 30. 10. 2017 a poslední den subjektivní lhůty k podání zásahové žaloby připadl na 2. 1. 2018. Stejný den by subjektivní lhůta k podání zásahové žaloby uplynula i v případě, že by žalobce její počátek odvíjel od okamžiku, kdy systém Visapoint skutečně přestal fungovat, tedy ode dne 1. 11. 2017. Jelikož žalobce žalobu podal teprve dne 15. 1. 2018, učinil tak opožděně, po uplynutí lhůty k podání žaloby podle § 84 odst. 1 s. ř. s.

II.

[4] Proti usnesení městského soudu (dále jen „napadené usnesení“) nyní žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojí kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Navrhuje napadené usnesení zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení.

[5] Stěžovatel v kasační stížnosti opakuje ve shodě s žalobními tvrzeními skutkové okolnosti případu, vztahující se k ukončení fungování systému Visapoint a možnostem sjednání termínu pro podání žádosti o pobytové oprávnění, jakož i k následnému uzavření zastupitelského úřadu v Hanoji a diskriminací právně zastoupených žadatelů. Považuje závěr městského soudu o opožděnosti jeho žaloby za nezákonný a zkratkovitý.

[6] Opakuje, že tvrzený nezákonný zásah žalovaného měl několik rovin, které spočívaly v náhlém zrušení systému Visapoint a jeho nenahrazení jiným systémem, v uzavření zastupitelského úřadu a v diskriminaci právně zastoupených žadatelů. Zdůrazňuje, že žalovaný od 1. 11. 2017 po celý měsíc listopad aktivně znemožňoval splnění zákonné podmínky sjednání termínu pro podání žádosti o pobytové oprávnění. Tím se dopustil trvajících zásahu, jehož intenzita se zvyšovala. Uvedenému se stěžovatel bránil nejprve osobní návštěvou svého právního zástupce. Poté podáním stížnosti na postup správního orgánu podle § 175 správního řádu a následně podáním zásahové žaloby.

[7] Stěžovatel zdůrazňuje, že ukončení systému Visapoint dne 1. 11. 2017 a přerušení možnosti sjednat si termín pro podání žádosti nejméně v době od 1. 11. 2017 představovalo trvajících nezákonný zásah, který byl ukončen dne 24. 11. 2017, kdy byl zveřejněn nový způsob sjednávání termínů pro podání pobytových žádostí, resp. 27. 11. 2017, kdy tento nový způsob začal fungovat. Z hlediska běhu lhůty pro podání zásahové žaloby u trvajících zásahů stěžovatel poukazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2013, č.

pokračování

j. 6 Aps 1/2013 - 51. Z jeho závěrů stěžovatel pro projednávaný případ dovozuje, že lhůta k podání žaloby nemohla plynout po dobu, po kterou uvedený zásah trval, a to bez ohledu na skutečnost, že zásahovou žalobu podal až po jeho ukončení. Stěžovatel žalobu podal v okamžiku, kdy shledal tvrzený zásah žalovaného za natolik intenzivní, že již neměl jinou možnost, jak postupovat. Upozornil, že jeho žaloba by byla včasná i tehdy, pokud by ji podal ve lhůtě dvou měsíců od ukončení nezákonného zásahu, tj. ode dne 24. 11. 2017, resp. 27. 11. 2017. V této souvislosti upozornil i na další judikaturu kasačního soudu (rozsudky ze dne 5. 5. 2016, č. j. 9 Afs 37/2016 - 23, a ze dne 14. 8. 2014, č. j. 10 Afs 28/2014 - 51), která se vztahuje k otázce běhu lhůt u trvajících zásahů v návaznosti na uplatnění prostředků nápravy. Stěžovatel se postupu žalovaného takovým prostředkem bránil, a to podáním stížnosti podle § 175 správního řádu. Tu podal dne 13. 11. 2017 a žalovaný ji vyřídil dne 14. 12. 2017. Jakkoliv se tedy ve stěžovatelově případě nabízelo hned několik okamžiků, od nichž bylo možno počítat běh subjektivní lhůty pro podání zásahové žaloby (den podání stížnosti na postup správního orgánu, den jejího vyřízení, den ukončení nezákonného zásahu, resp. den, kdy došlo k diskriminaci stěžovatele spočívající v nevpuštění jeho zástupce na zastupitelský úřad dne 15. 11. 2017), městský soud ve svých úvahách žádnou z těchto okolností nevzal v potaz. Jeho usnesení tudíž trpí nezákonností.

[8] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III.

[9] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[10] Kasační stížnost je důvodná.

[11] Spornou je v řízení otázka, zda stěžovatel podal žalobu včas, tedy v průběhu subjektivní lhůty k jejímu podání vyplývající z § 84 odst. 1 s. ř. s.

[12] Podle § 84 odst. 1 s. ř. s., *žaloba musí být podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu. Nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo.*

[13] V souzené věci není pochyb o tom, co stěžovatel považuje za nezákonný zásah (viz výše odst. [7]). Městský soud měl za to, že pro posouzení včasnosti zásahové žaloby je podstatný okamžik, kdy se stěžovatel poprvé dozvěděl o nefunkčnosti, resp. zrušení, systému Visapoint (k tomu došlo dne 30. 10. 2017). Připustil však, že tímto okamžikem byl mohl být i den, kdy skutečně systém Visapoint přestal fungovat (k tomu došlo dne 1. 11. 2017).

[14] Ze žalobních tvrzení ve spojení s návrhem výroku rozhodnutí (žalobním petitem) však beze všech pochyb plyne, že tvrzený zásah, tj. objektivní znemožnění splnit podmínku osobního podání žádosti o pobytové oprávnění na základě předem smluveného

termínu, stěžovatel spatřuje ve třech, ve své podstatě samostatných, rovinách. Těmi jsou: 1) zrušení systému Visapoint ke dni 1. 11. 2017 „bez náhrady“ a udržování tohoto stavu nejméně do 24. 11. 2017, 2) uzavření zastupitelského úřadu ode dne 9. 11. 2017 do 30. 11. 2017 a konečně 3) diskriminace právně zastoupených žadatelů, k čemuž došlo ve vztahu ke stěžovateli dne 15. 11. 2017.

[15] Městský soud, aniž by k rozhodným skutkovým tvrzením stěžovatele v jejich úplném rozsahu přihlédl, shrnul, že z hlediska počátku běhu subjektivní lhůty pro podání zásahové žaloby podle § 84 odst. 1 s. ř. s. je významný pouze okamžik, kdy stěžovatel získal informaci o budoucí nefunkčnosti systému Visapoint. Z výše uvedeného je však zjevné, že takové posouzení je neúplné a ne zcela odpovídá žalobním tvrzením, jež jsou v souladu se žalobním petitem.

[16] Především, jedná-li se o tu část žalobního žádání, v níž stěžovatel spatřuje nezákonný zásah v nemožnosti sjednat termín osobního podání žádosti o pobytové oprávnění v tom, že systém Visapoint byl zrušen „bez náhrady“, je zřejmé, že se ve své době jednalo o zásah, který trval (od 1. 11. 2017 nejméně do 24. 11. 2017). Po celou tuto dobu zde totiž nebyla možnost sjednat si termín pro osobní podání žádosti „způsobem, který určí zastupitelský úřad“, jak má na mysli § 169f zákona o pobytu cizinců. Tedy každý jednotlivý den tohoto období se stěžovatel znovu a znovu dozvídal o tom, že tento stav trvá.

[17] Ústavní soud přitom v nálezu ze dne 15. 5. 2018, sp. zn. II. ÚS 635/18, dovedil, že důsledky pro běh času v případě určitého delší dobu trvajících jednání (zásahu) má až ukončení tohoto jednání (srov. zejm. odst. 40. a 43. citovaného nálezu). Lhůta k podání zásahové žaloby v takovém případě začíná běžet každý den znovu. Skončí-li tento trvajících zásah, lhůta (subjektivní i objektivní) k podání žaloby běží až od jeho ukončení.

[18] Podle žalobních tvrzení měla nemožnost sjednat si předem termín osobního podání žádosti trvat po celý měsíc listopad (tj. do 30. 11. 2017), avšak skutečně trvala nejméně do 24. 11. 2017, kdy měly být zveřejněny informace o novém systému jej nahrazujícím. Na základě výše uvedeného tudíž lze shrnout, že v této rovině se jednalo o stav trvajících po určitou vymezenou dobu, který skončil ne dříve než 24. 11. 2017. Subjektivní dvouměsíční lhůta k podání žaloby nemohla začít běžet dříve než uvedeného dne, proto žaloba podaná dne 15. 1. 2018 nemohla být opožděná.

[19] Další rovinu nezákonného zásahu (spočívajícího v nemožnosti sjednat osobní termín podání žádosti o pobytové oprávnění) stěžovatel spatřoval v úplném uzavření zastupitelského úřadu v Hanoji. K tomu podle žalobních tvrzení mělo dojít v době od 9. 11. 2017 do 30. 11. 2017. Na základě stejných výkladových východisek jako shora nemohla být žaloba ani v této rovině opožděná. Opět se jednalo o stav, který podle žalobních tvrzení trval po určitou dobu a skončil dne 30. 11. 2017. Měl-li proto nezákonný zásah spočívat v uvedeném jednání (uzavření zastupitelského úřadu po jistou dobu), subjektivní lhůta pro podání žaloby byla zachována; běžela totiž teprve od 30. 11. 2017 a neuplynula před podáním žaloby.

pokračování

[20] Konečně stěžovatel nemožnost sjednat osobní termín pro podání žádosti o pobytové oprávnění spatřoval i v tom, že žalovaný diskriminoval právně zastoupené žadatele. Z žalobních tvrzení přitom plyne, že tento závěr dovozoval stěžovatel ze skutečnosti, že dle jeho zjištění dne 15. 11. 2017 byly na zastupitelský úřad v Hanoji vpuštěny právně nezastoupené osoby za účelem vyřizování agendy, která měla být pozastavena (tj. za účelem podání žádosti o pobytové oprávnění). V této rovině tvrzený nezákonný zásah představoval jednorázové jednání žalovaného, o němž se stěžovatel toho dne (15. 11. 2017) dozvěděl. Při úvahách o včasnosti žaloby v této rovině tak lhůta k podání zásahové žaloby běžela ve smyslu § 84 odst. 1 s. ř. s. od 15. 11. 2017. Uplynula tedy dne 15. 1. 2018. Jednalo se o den, kdy se stěžovatel obrátil na městský soud se svojí žalobou (č. l. 22 spisu městského soudu). Lhůta k podání žaloby tedy byla opět zachována.

[21] Nejvyšší správní soud na základě právě uvedeného uzavírá, že žaloba, kterou se stěžovatel domáhal určení, že jím tvrzený a v žalobě blíže označený zásah, je zásahem nezákonným, je včasná. Prostor pro její odmítnutí zde nebyl. Městský soud pochybil, pokud ji napadeným usnesením jako opožděně podanou odmítl.

[22] Nejvyšší správní soud zde nad rámec potřebného odůvodnění dodává, že za nerozhodné považoval z hlediska úvah o včasnosti či opožděnosti žaloby ta tvrzení stěžovatele, v nichž upozorňoval na stížnost, kterou uplatnil podle § 175 správního řádu proti postupu žalovaného dne 24. 11. 2017 (datovanou 22. 11. 2017 – č. l. 18 spisu městského soudu). V souladu s judikaturou kasačního soudu stížnost podle § 175 správního řádu nepředstavuje jiný právní prostředek ochrany či nápravy (viz rozsudek ze dne 17. 12. 2010, č. j. 4 Aps 2/2010 - 44). Nadto v daném případě se jedná o zásahovou žalobu „určovací“; zákon v takovém případě vyčerpání právního prostředku ochrany či nápravy nevyžaduje (§ 85 část věty za středníkem s. ř. s.).

IV.

[23] Ze všech výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná, proto napadené usnesení zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení podle § 110 odst. 1 část věty první před středníkem s. ř. s.

[24] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí ve smyslu § 110 odst. 3 s. ř. s.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. dubna 2019

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu